

ПІДЗАКОННИЙ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АКТ: ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ

*Кузьменко В. В.,
здобувач вищої освіти СВО «Бакалавр»
Навчально-наукового інституту економіки,
управління, права та інформаційних технологій
Науковий керівник – Осташова В. О.
кандидат юридичних наук, доцент*

Значна частина вчених у своїх працях звертали увагу на дослідження підзаконних нормативно-правових актів, тлумаченню поняття, їх основних та специфічних ознак, видів тощо. Не дійшовши одностайності, дискусії щодо зазначених теоретико-правових положень продовжуються й сьогодні.

У юридичній літературі практично не існує розбіжностей у розумінні терміну підзаконний нормативно-правовий акт, проте все ж таки інколи думки науковців різняться. Та найчастіше цей термін тлумачать, як акт, що приймається уповноваженими суб'єктами нормотворчості на основі закону та не повинен йому суперечити [1, с. 93]. Щоб побачити ці розбіжності розглянемо деякі варіації тлумачення цього поняття. За С. С. Алексєєвим підзаконний нормативний акт – це «нормативний юридичний акт компетентного органу, який оснований на законі та закону не суперечить» [2, с. 452]; за О. Ф. Скакун – це акт, який видається відповідно до закону, на підставі закону для конкретизації законодавчих розпоряджень та їх трактування або встановлення первинних норм [3, с. 489]; за Л. М. Горбуною – «збірна юридична категорія, яка виражає одну загальну властивість великої, найбільшої за кількісним складом групи нормативно-правових актів, що видаються суб'єктами виконавчо-розпорядчої діяльності в Україні, згідно з якою їх зміст повинен ґрунтуватися на положеннях закону і йому не суперечити» [4, с. 13].

Сформулювати поняття підзаконного нормативно-правового акту можна шляхом виявлення його основних ознак та особливих характерних рис. До загальних ознак можна віднести: зовнішнє формальне вираження; видання компетентними органами; публічно-владний характер; юридичну силу; обов'язковість виконання тощо. До специфічних ознак належать: відмінність у суб'єктах видання; наявність державно-владних повноважень, а в актах місцевого самоврядування ще й самоврядні повноваження; порядок прийняття та зовнішню форму; публічно-владний характер цих актів [6, с. 113].

Різниця у визначенні ознак підзаконних нормативно-правових актів залежить від того, які його ознаки науковці вважають істотними, суттєвими, невід'ємними, характеризують його найбільш повно [5, с. 18]. До прикладу, В. О. Лисенко, І. С. Крамський, Н. О. Рязанова серед ознак підзаконних нормативно-правових актів розрізняють: офіційний характер, вольовий зміст, ієрархічність, нормативність, прийняття уповноваженим органом у рамках відповідної процедури, об'єктування в установленій законом формі, наявність певної структури, регулювання суспільних відносин, гарантованих примусовою

силою держави [7, с. 208].

Л. М. Легін наголошує, що ознаки нормативно-правових актів тісно пов'язані з ознаками норми права, та виділяє: 1) нормативність; 2) загальність; 3) спрямованість на регулювання суспільних відносин; 4) прийняття уповноваженими на те органами, посадовими особами чи народом у суворо визначеному порядку; 5) відповідність вимогам юридичної техніки щодо змісту і форми; 6) часові, просторові та суб'єктні межі дії [8, с. 25].

Отже, можна зробити висновок, що існуючі поняття підзаконного нормативно-правового акту дещо різняться між собою, але головне ядро цього поняття є незмінним. Підзаконний нормативно-правовий акт являє собою офіційний письмовий документ уповноваженого органу виконавчої влади, створений на підставі Конституції та законів України, який містить у собі або змінює чи скасовує норми права, створюється у встановленому законодавством порядку із застосуванням спеціальних засобів нормотворчої техніки. Серед основних ознак нормативно-правового акту можна виділити: державний характер; обмеженість кола суб'єктів спеціально уповноваженими на те державою органами; необхідність дотримання вимог щодо змісту, форми і процедури прийняття; містять правові норми.

Список використаних джерел

1. Гетьман Є. Підзаконний нормативно-правовий акт: поняття, ознаки, функції, види. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2014. № 2. С. 92-100. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/varny_2014_2_11 (дата звернення: 20.03.2020).

2. Алексеев С. С. Общая теория права : учебник. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: ТК «Велби» : Проспект, 2008. 576 с.

3. Скакун О. Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс) : підручник: Еспада, 2006. 776 с.

4. Горбунова Л. М. Підзаконні нормативно-правові акти: організаційно-правові питання забезпечення законності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2005. 21 с.

5. Кудрявцев І. О. Поняття та ознаки підзаконних нормативно-правових актів. *Правова держава*. 2016. № 24. С. 16-22. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2016_24_5 (дата звернення: 20.03. 2020).

6. Кудрявцев І. О. Наукові підходи до поняття підзаконного нормативно-правового акта в окремих сферах та галузях права. *Lex portus*. 2017. № 2. С. 110-119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/LP_2017_2_12 (дата звернення: 20.03. 2020).

7. Лысенко В. А., Крамской И.С., Рязанова Н.А. Особенности нормативно-правового акта как источника российского права. *Вестник экономики, права и социологии*. 2015. № 4. С. 204-208. <https://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-normativno-pravovogo-akta-kak-istochnika-rossiyskogo-prava> (дата звернення: 20.03. 2020).

8. Легін Л. М. Нормативно-правовий акт: поняття та система ознак. *Право і суспільство*. 2016. № 2. С. 21-26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2016_2_6 (дата звернення: 20.03. 2020).